

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXXII.

Telefon: Nr. 226.

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 20.
TELEFON Nr. 226.
Scrisorile nerăncate nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se restituie.
Inserțiile
se primesc în Administrațiunea
Brașov și la următoarele
SIFURURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukas Nachf.,
Nuz. Augenstein & Emmerich
Loser, Heinrich Schalek, A. O-
polik Nachf., Anton Orpelt.
In Budapesta la A. V. Golber-
ger, Ekstein Bernat, Julius Lo-
ppold (VII. Erzsébet-körút).
Prețul inserțiilor: o serie
garantată pe o coloană 10 bani
pentru o publicare. Publicări
mai dese după tarifă și invo-
isită. — RECLAME pe pagina
1-a o serie 30 bani.

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
M-ri de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
M-ri de Duminică 8 fr. pe an.
Se primumă la toate ofi-
cile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare
Șargul Inului Nr. 30, etajul
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dușul acasă: Pe un an 24
cor., pe șase luni 12 cor., pe
trei luni 6 cor. — Un esem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele, cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 209.

Brașov, Luni-Marti 29 Septembrie (12 Octombrie)

1909.

NOU ABONAMENT LA „GAZETA TRANSILVANIEI“.

Cu 1 Octombrie st. v. 1909

se deschide nou abonament pe cuartulul patru
al anului, la care invităm pe toți amicii
și sprijinitorii foaiei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24
coroane, pe șase luni 12 coroane, pe trei luni
6 coroane, pe o lună 2 coroane.

Pentru România și străinătate: Pe un
an 40 franci, pe șase luni 20 franci, pe trei
luni 10 franci, pe o lună fr. 3.50.

ADMINISTRAȚIUNEA.

Noi, străinătatea și d-l N. Iorga.

— O nouă broșură. —

Ca un apropos par-că la foiletonul nostru de
astăzi, primim articolul de mai la vale. Tipărindu-l,
ținem să aducem sincerele noastre mulțumite d-lui
Iorga pentru serviciile ce aduce neamului nostru!

București, 9/X 1909.

Săptămânile viitoare va apare la
Vălenii-de-Munte o broșură de 41 de pa-
gini, scrisă de d-l Nicolae Iorga în fran-
țuzește, cu titlul: »Memorial Roumaine.
— Ungurii și naționalitatea română în
1909. — Procesele de presă și alte per-
secuții«. Broșura aceasta, scrisă în urma
hotărârii luate la congresul din Iași al
»Ligei culturale«, se va traduce în toate
limbile apusene. Broșura cuprinde istoria
procesului d-nei A. Vlad, chestia ordonan-
ței de catechizare, felul cum e tratată
presa naționalităților, o espulzare politică
din Austria. An de an vor apare câte
două broșuri de același fel, pentru infor-
marea străinătății.

Din deosebita amabilitate a marelui
învățat și inimos Român, care și de rân-
dul acesta și-a arătat nemărginată dra-
goste pentru întreg neamul românesc, trim-
it aci fragmente din introducerea pre-
țioasei broșuri.

*

„Intenția acestor câtorva pagini
nu este de-a chema opinia publică
europeană în ajutorul Românilor în
contra Ungurilor, nici de-a răscoli mila
cetitorilor în favorul acelei părți a po-
porului român, ce trăiește pe un ter-
itoriu, pe care vitregia timpurilor l'a
dăruiat Ungariei. Nu e nici o plângere
sentimentală... Scopul nostru este nu-
mai de-a informa, de-a da lămuriri
precise și folositoare acelor ce prea
adesea sunt jertfa unui sistem de re-
clamă de minune exploatat și care
aduce roade reale de o valoare aproape
atât de mare ca și cheltuelile consi-
derabile ce costă pe statul ungar con-
deiele venale, ce înjură naționalitățile
nemaghiare, spre cea mai mare glorie
a celui mai liberal stat din Europa.

O luptă îndărătnică, bogată de
întâmplări de un tragic adesea neluat
în seamă sau strâmb înțeles, se dă
în Ungaria între națiunea dominantă,
care, prin revoluția din 1848 și prin
impotrivirea cerbicoasă a celor în-
vinși față de centralismul austriac,
isbutise a-și stoarce o guvernare po-
litică de autonomie aproape ca și o
independență națională, și între na-
ționalitățile cari au luptat în contra
revoluției, preferind să slujască pe îm-
păratul și cauza lui, cari au dobândit
apoi câteva favoruri. A doua zi, după
învingerea lui Francisc Iosif, ajutorat
iarăși pe tronul său ce se clătina de
câtră Ruși și pe cari, suveranul lor
cu atâta căldură incunjurat și cu a-
tâta rădejde așteptat să le dea liber-
tăți naționale întregi, le-a lăsat în
1867, creând sistemul dualist — Ger-
manii de-o parte a Leithei, Ungurii
de cealaltă parte, singurele individua-
lități etnice inzestrate cu caracter po-
litic, într-un chaos de națiuni — în
grija instinctelor cam ciudate în che-
stii de drept ale nobilei națiuni ma-
ghiare, ale ciracilor formați prin „e-
ducațiunea patriotică“ și ale Ovreilor
și ale altor renegați, al căror zel pa-
triotic nu prea cunoaște margini.

Numai Ungurii, veritabilii Unguri
au dreptul de a se lupta, pentru a-și

manifesta individualitatea națională,
pe toate terenele. Cum în crearea
avului regim al țării ei au avut o
putere decisivă, la îndemâna lor stau,
spre scopurile urmărite, toate mij-
loacele vieții de stat, care este al lor
și pe care vreau să-l păstreze numai
pentru ei, și pentru cei ce primesc
prejudiciile lor și iluziile lor.

Idealul lor este o Ungarie-mare,
așa ca și cea a regelui lor (Mathia)
din veacul de mijloc, stăpânitoare în
răsăritul european, supuse fiind toate
imperialismului maghiar. Inșă, pentru
a ajunge aci, Ungaria foarte mică de
astăzi ar trebui să aivă un caracter
național de tot unitar, minoritatea ar
trebui să învingă și să o prefacă ma-
joritate, impunându-i într-un mod ab-
solut și neperitor caracterul maghiar.
Asta-i deviza, sub care se dă lupta
grea din partea administrației ma-
ghiare, a intelectualilor a scriitorilor
și a presei maghiare.“

(Sfârșitul în numărul viitor.)

»Vrăjmașii bisericii noastre.« Din in-
cidentul alegerii de episcop la Caransebeș,
neîntărite, »Tribuna« atacă foarte violent
pe șefii bisericii române, spunând că epis-
copul Ioan I. Papp din Arad și mitropo-
litul Ioan Mețianu sunt cei mai mari duș-
mani ai bisericii române și au o înțele-
gere cu guvernul maghiar ca să tradeze
interesele naționale române. »Tribuna«
pretinde ca consistorul să controleze pur-
tarea lor.

Protestul bisericilor noastre la Papa,
în chestia ordonanței de catechizare, iarăși
preocupă presa străină. Acuma »Politi-
sche Korrespondenz« aduce o știre scurtă,
în înțelesul căreia, la Vatican nu se știe
nimic despre un astfel de protest, sau
adresă, în chestia amintită.

O fi cam »prematură« desmintirea?

Convenția comercială austro-română.
Ziarele cehe anunță că deputații chei vor
reincepe obstrucțiunea cu ocaziunea deschi-
derii »Reichsrat«-ului, care va avea loc la
20 Octombrie st. n. Chiar în prima șe-
dință se va depune o serie de moțiuni
urgente. E de prevăzut că obstrucțiunea Ce-
hilor va atrage după sine disolvarea par-

lamentului, astfel că convenția comercială
cu România iar va deveni nesigură. Dacă
parlamentul va fi disolvat, convenția cu
România nu se va mai putea încheia în
anul acesta.

Reforma electorală în Bucovina. Co-
misiunea permanentă pentru reforma elec-
torală a dietei și-a terminat lucrările. S-a
decis cu unanimitate a se forma cadastre
pentru terenurile române, rutene, ger-
mane și poloneze și sporirea mandatelor
pentru dietă la 63.

Bettman Hollweg la Vatican. Primirea
cancelarului german Bettmann Hollweg la
Vatican a fost cât se poate de cordială.
Atât papa, cât și secretarul său Mery Del
Val pare că au voit anume să arate că la
Vatican se pune mare preț pe întărirea
legăturilor cu Germania.

Din dieta ungară.

O ședință de 9 ceasuri. — Cestii de imunitate. —
Poporali își bat joc de Iust.

Ședința de Sâmbătă a dietei înseam-
nă o penibilă înfrângere a grupărei Iusth.
După rezolvarea câtorva chestiuni de imu-
nitate, din care privilegiu deputații koșutiști,
și-au dat din nou pe față șovinismul și
antagonismul lor față de chestiunile de imu-
nitate ale deputaților naționaliști, le-a suc-
ces câtorva deputați populari să zădărni-
cească închiderea ședinței până seara la
ceasurile 8. După votarea asupra propu-
nerei comisiunii de imunitate cu privire
la violarea dreptului de imunitate a dep.
slovac Szkiacsak, care fusese escortat de
gendarmi cu ocaziunea alegerii dietele din
cercul Verbo, urma să se voteze asupra
unei a doua propuneri a comisiunii de
imunitate tot privitoare la o altă violare
a imunității deputatului Szkiacsak. Înainte
de votare dep. Suciuc ceruse constatarea
prezenței numărului necesar de deputați.
Dieta nefiind întrunită în numărul recerut
de regulament ședința s'a suspendat. După
redeschidere președintele Iusth voia să in-
chidă ședința și să fixeze ședința viitoare
pe Marți.

Dep. poporal Beniczky propune să se
țină și Luni ședință și cere pentru votarea
acestei propuneri ca să se constate din nou
capabilitatea dietei de-a aduce hotărâri
valide. Se cetește din nou apelul nominal
și nefiind întrunit numărul recerut de
membrii, ședința se suspendă din nou.
În modul acesta președintele a redeschis

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Informatorii streinătății.

În zilele trecute filoromâna revistă en-
gleză »The English Review« mi-a făcut
propunerea, ca să-i scriu o reprivire ge-
nerală asupra literaturii românești mo-
derne.

Directorul »Poesie« d-l Marinetti, de
și este un »roi bombance« a scris în ace-
laș sens »La Revue, Mercure de France,
Litter. Echo, ori celelalte reviste literare
ale străinătății ar face tot astfel. Fiecare
revistă streină e bucuroasă, dacă poate
populariza literatura noastră, căci litera-
tura noastră modernă cu toate defectele
ce le are, totuși se prezintă destul de bine,
ca să poată fi remarcată în secolul XX.

Dar nexul nostru cu presa streină
este foarte slab. Ori doar satisface dorin-
ței noastre, că d-nii Marcel Arpad, Mon-
tandon, Philips, Scotus Viator, Rumskirh,
Török Endre, Lipschütz, René du Bois și
alți informatori ai streinătății, constată și
iarăși constată, în articole scrise fără nici
un duh, arătând străinătății stările noastre
intelectuale de tot altcum de cum sunt?

Dolus-ul e acolo, că la noi așa nu-
miți informatori literari, plasateurs, nu
există. La noi există literary gentleman-i,
care vorbesc și scriu foarte bine limbi
streine — fără ca măcar odată în viață
să informeze presa străină. Ar decădea
valoarea domnilor acestora, dacă în loc de
a produce, ar reproduce? Antitesa este
mult mai adevărată, decât ca să se poată
contrastă. Destul de trist, că e astfel —
căci intelectualismul român are hotărât
lipsă de plasatori.

Dacă produsele noastre literare s-ar
putea preda Europei — dacă intelectualii
noștri ar informa Europa, așa cred că ar
săvârși tot un lutté pour la civilisation,
căci a lupta pentru civilizațiune nu în-
seamnă a-ți închide hermetice de orice în-
răurire izvorul intelectual.

Nu mă sflesc a spune, că am scris
articolul cerut pentru »The English Re-
view«. Și dacă aș putea să scriu, aș scrie
totdeauna englezește, ori franțuzește, ori
chiar nemțeste. Aș fi fericit că pot face un
serviciu națiunei mele, pe care deși m-au
numit nihilist și anachoret păgân — totuși
o iubesc foarte mult. Dar un adevărat Ro-
mân, care își iubeste națiunea, trebuie să
lupte în contra exclusivității.

S-avem curagiul a ne înfătoșa ina-

intea Europei cu sufletul nostru și atunci
principiile etice ale politicii naționale se
vor lămurii mai ușor.

Avem și noi lipsă, nu numai Polonii
de un Sienkievitz, Rușii de un Gorki, Nor-
vegianii de-un Björnson, Italienii de-un
d'Annunzio, ori Francezii de-un Anatole
France. Și atunci, când un Iorga ar vorbi
prin »Matin«, prin »Times« cri »Neue
Freie Presse«, când intelectualul român ar
avea glas european — atunci, am mai
spus, etica politicii noastre intelectuale se
va lămurii de sine.

*

Aș constata, că informația presei
streine din partea noastră este concretă
absolutismului personal al unora.

Sincer spunând, nu cer ajutorul d-lor
Montandon, Lipschütz, Scotus Viator etc
Mi-ar plăcea mult mai bine, dacă în
»Litterarische Echo« ar scrie d-l Ovid Den-
susianu și nu profesorul sas din Sibiu
Marcel Arpad. Mi-ar plăcea dacă în »Mer-
cure de France« ar vorbi d. e. d-l Con-
stantin Stere, ori d-l A. Cuza. Și cât de
fericit aș fi, dacă politica românească a
presei streine ar susține-o preșonagii
ca: Iorga, Brătianu, Maniu, Vaică, Cuza
etc. și nu reporterii jidani de la »Courr.

Eur.«, »Times«, »Reichspost« »Matin«
»Echo«, etc.

Atunci când în »Documents du Pro-
gres«, vor apărea alături de alții streini
— articoli noștri, atunci când vom avea
neș sufleteș cu Europa, atunci — iarăși
trebuie să constat — etica politicii no-
stre intelectuale și sociale se va lămurii
de sine.

Propunerea mea ar fi, că toți acei
scriitori români, care vorbesc o limbă stre-
ină, să facă propagandă în limba respec-
tativă, culturii românești.

Credeti-mi, e mare învingere când
câștigăm stima și simpatia presei streine,
căci temutul cancelar al imperialismului
german, prințul Bülow, a spus, când cu
adunarea generală a jurnaliștilor în Ber-
lin, că — presa este a șaptea putere mare
a Europei.

Și atunci, când presa streină va as-
cultă cuvântul românesc — atunci n-avem
decât să zimbim de încercările de asi-
milare.

Emil Isac.

și închis de 8 ori ședința, iar de patru ori s'a cerit apelul nominal. De-abea pe la oarele 8 seară, după ce fuseseră chemați la ședință telefonic și telegrafic deputații aflători prin Budapesta pe la alertările de cai și prin alte localuri de potreceri, s'au întrunit cu chiu cu vai 104 deputați, mulțumită prezenței a 12 deputați din partidul constituțional și astfel s'a putut închide ședința în mijlocul ilarității deputaților populari și constituționali.

Iată unele amănunte asupra acestei ședințe:

După îndeplinirea formalităților obișnuite urmează rapoartele comisiei de imunitate. Se suspendează dreptul de imunitate al deputatului Nicolae Șerban, cerută de tribunal pentru că a făcut politică în »Tara Oltului« fără a plăti cauziunea recerută. Camera se alătură apoi la propunerea referentului de a nu suspenda dreptul de imunitate al d-lui deputat Maniu.

Urmează chestiunea de imunitate a deputatului naționalist Szkiacsak, pe care, după cum se știe, la alegerea din Verbó protopretorul și președintele alegerii l-au escortat din cerc cu jandarmi.

Deputatul Szkiacsak a anunțat din cauza aceasta violarea dreptului său de imunitate. Comisiunea de imunitate a constatat că dreptul de imunitate al deputatului Szkiacsak nu a fost violat.

In contra acestei propuneri a luat cuvântul dep. Dr. V. Lucaci, care a combătut energic părerea comisiei. Intre altele spune că comisiunea de imunitate, după ce s-a dovedit atacarea brutală a dreptului de imunitate, vine și explică în mod volnic lucrul, luând ca bază anumite momente politice. Aceasta și mai ales dacă Camera va accepta propunerea, va fi un nou exemplu pentru Europa, că Camera maghiară și organele administrației publice lucrează mână în mână. Pentru a nu statua însă un astfel de urât exemplu, zice oratorul, propun ca să se înceapă o nouă cercetare. Și dacă vor eși la iveală în cursul cercetării lucruri ilegale, că d-l Szkiacsak a agitat s. a. m. d. dacă toate acestea ar fi adevărate și ar fi venit cu actele în mână să arate că ce fac deputații naționaliști, atunci n-ar fi fost atăcat dreptul de imunitate al d-lui deputat. Dar așa vă tăiați numai creanga de sub picioare și arătați că mai bine călcați constituția, decât să admiteți să intre în parlament un deputat naționalist ales în mod legal. Căci dacă ar ajunge între noi unul ales în mod ilegal, noi am fi primii, cari ne-am împotrivi. Noi suntem aici din convingere politică și nu din poftă după măreție. De altcum vă rog să-mi spuneți, care și unde este acel paragraf, care interzice agitarea și lucrarea în contra așa numitei idei de stat maghiar, după cum credem noi că e bine în interesul patriei. Pentru că cultura noastră națională nu se va putea niciodată împăca cu ideea de stat maghiar, și prin urmare această idee nu e decât un atentat îndreptat contra patriei. Și prin urmare eu am datorința, să lupt în interesul legilor existente în contra acestei idei, ca să ajut la înfrângerea, la nimicirea ei, ca apoi să poată veni în fine o eră de pace.

De încheiere roagă dieta să-i primească propunerea.

Dep. Mezöfi Vilmos spune că dreptul de imunitate are o însemnătate cât se poate de mare în viața noastră constituțională. Și tocmai acum, când stăm în pragul unei ere anticonstituționale, nu e permis să admitem violarea în acest chip a dreptului de imunitate. Căci mâne poimâne vor face aceasta alții cu noi și atunci se vor provoca la aceasta ca la un precedent. Faptul actual e însă și în sine nemaipomenit. D-l referent spune, că escortarea cu jandarmi se poate aplica numai în cazuri extreme. Dar d-l Szkiacsak a fost arestat numai de aceea, fiindcă era de temut că va agita. Cu totul altceva ar fi fost dacă l ar fi prins în flagranti. Prin aceasta se ia pentru totdeauna posibilitatea deputaților minorității de a ajuta soților lor la alegere. Inșă tot cu același drept vor putea fi arestați și transportați sub escortă și deputați 48 iști, cari agit pentru realizarea băncii autonome! Deci respinge propunerea comisiei și roagă camera să o primească pe a d-lui Lucaci.

Contra propunerii comisiei mai vorbesc dep. Farkasházy și Suciú, iar pentru dep. Fenyvesi, Nagy și Hedervary. In fine se primește propunerea comisiei. Urmând un alt caz de imunitate dep. Suciú cere să se constate, dacă deputații sunt în număr de a putea aduce o hotărâre valabilă. Se constată că sunt numai vreo 60 deputați de față. Ședința se suspendă. Redeschizându-se mai târziu, se constată din nou lipsa numărului recerut de deputați. Și jocul acesta de deschidere și redeschidere a ședinței se repetă la

cererea celor trei deputați populari prezenți, de 8 ori, până ce în fine pe la oarele 8 seară, prezentându-se și 12 deputați constituționali, s-a putut constata un număr de 104 deputați, cu ajutorul cărora s-a putut hotărâ, ca proxima ședință să se țină mâne, Marți, stabilindu-se ordinea de zi.

Organul oficios al partidului popular, »Alkotmány«, dă în articol prim esplicația atitudinii urmate de partid, în ședința de Sâmbătă.

»...In ultima audiență, Kossuth aflase dela rege, că soartea țării nu va fi îndreptată nici când unui guvern kossuthist esclusiv. Cu toții am simțit greutatea crizei, dar coarda încă nu se rupse. Ai lui Iusth însă, ca să demonstreze puterea lor de »majoritate«, nu s-au învoit la amânarea ședințelor. In conventicolele lor banchiste, separate, au hotărât ținerea ședințelor. Ei vreau anume să »lucreze«. Guvernul îi desaproabă. Ei însă totuși voiau să »lucreze«. Au cerut ședințe și pe Vineri și pe Sâmbătă — și în amândouă zilele camera n-a fost în număr. In data ce au început să domnească ei singuri, fără de partidele minorității, n-au fost în stare nici să se miște din loc. A trebuit să vină în ajutor iarăși un partid de minoritate — constituțional — ca cel puțin la 8 oare seara să se convingă majoritatea înămolită, și scăpată din mila minorității, cât este de puternică în acțiunile sale, ea singură, și cât de bine știe să lucreze...«

Neîntărirea alegerii de episcop al Caransebeșului.

»Drapelul« din Lugoj se ocupă în n-rul de eri cu neîntărirea părintelui Dr. T. Badescu în scaunul episcopesc al Caransebeșului și după ce arată situația gravă creată prin hotărârea Maj. Sale, își pune întrebarea, că cereclămă acum marile întrebări naționale bisericești, legate în mod firesc de scaunul episcopesc al Caransebeșului? La aceasta întrebare »Drapelul« răspunde următoarele:

»Mare și grea întrebare, mai ales că situația este astăzi înzecit mai primejdioasă decât mai înainte. Iar vederea în viitor ne este acoperită prin neguri grele și neliniștitoare.

Oricât de lămurite și cinstite să fie intențiile singuraticilor membri sinodali, deși, durere, experiența ne-a arătat, că nu despre toți putem spune aceasta — dovedă acel necualificabil act de lașitate, ce s'a lansat în publicitate după alegere sub forma unui memoriu-protest către sinodul episcopesc —, nu mai poate încăpea îndoiială, că numai prin procedarea unitară și solidară a celor buni și cinstiți se poate face față primejdiei și trece morala prin o nouă isbândă. Și în constatarea aceasta zace și răspunsul la întrebarea pusă.

Negreșit înainte de noua alegere au să se întrunească toți cei în drept și cu inimă curată și atunci orientându-se atât despre numărul lor, cât și despre vederile lor, să caute a găsi cea mai fericită soluție pentru procedarea unitară și solidară.

Iar până atunci nici unul din cei ce voiesc a fi considerați în această societate, să nu iee nici un angajament, față de nici o persoană, ce poate veni în combinațiune serioasă, iar intrucât au luat deja asemenea angajamente, să caute pe cale cinstită a se degaja de acele, ca pe deplin liberi, fără alte considerente, decât cele impuse de situația grea, în care se află episcopia Caransebeșului, să poată lua o hotărâre bărbătească, pe care apoi să o și poată executa.

De încheiere »Drapelul« apelează la organele noastre naționale de publicitate ca să fie cu încredere în conducătorii vieții noastre publice bisericești și să nu se mai lase seduse prin știri senzaționale și necontrolate, cari oricât de mult ar răspunde setei de noutăți a publicului, sunt de o parte apte a ne face incurcături inutile, iar de altă parte a deslănțui în jurul ocupării scaunului episcopesc acea furie pătimașă, de care, mai ales între actualele împrejurări, trebuie să ne ferim biserica în bine înțelesul ei interes.

Despărțămintele „Asociației».

Din raportul general al comitetului »Asociației« către adunarea generală convocată la 12 și 13 Octomvrie la Sibiu.

Activitatea acestor organe ale »Asociației« în cursul anului 1908, e în progres față de activitatea din 1907, dar e departe de a fi pe deplin mulțumitoare.

Despre activitatea amănunțită a despărțămintelor se vorbește mai pe larg în anexa acestui raport. Aci amintim numai momentele mai însemnate, pentru orientarea on. adunării generale.

Dintre cele 51 de despărțăminte, câte a avut »Asociațiunea« la sfârșitul anului 1908, abia 22 au dezvoltat o activitate mulțumitoare și anume: 1. Abrud-Câmpeni, 2. Agnita, 3. Beiuș, 4. Bistrița, 5. Blaj, 6. Brad, 7. Brașov, 8. Cluj, 9. Dobra, 10. Hațeg, 11. Năsăud, 12. Orade, 13. Orăștie, 14. Oravița, 15. Panciova, 16. Reghin, 17. Săliște, 18. Sebeș, 19. Sibiu, 20. Șimleu, 21. Tășnad, 22. Vârșet. Numărul despărțămintelor active a crescut deci cu 7 față de 1907. Despărțămintele cari au dezvoltat oarecare activitate, dar prea puțin mulțumitoare sunt următoarele: 1. Aiud-Teiuș, 2. Alba-Iulia, 3. Becicherecul-mare, 4. Bocșa, 5. Caransebeș, 6. Halmagiu, 7. Hida-Huedin, 8. Lugoș, 9. Miercurea, 10. Mociu, 11. Murăș-Oșorhei, 12. Sânmielăușul-mare, 13. Sătmăroș-Ugocia, 14. Timișoara și 15 Turda. Sunt și unele despărțăminte, cari n-au dezvoltat aproape nici o activitate și anume: 1. Bran, 2. Cohalm, 3. Dej, 4. Deva, 5. Dicio-Sănmărtin, 6. Făgăraș, 7. Lipova, 8. Ludoș, 9. Mediaș, 10. Sighișoara, 11. Trei-scaune-Ciuc, 12. Zărnești. Unele dintre aceste nici n-au funcționat în cursul anului 1908. Două dintre cele 51 de despărțăminte (Ciocova și Lăpușul-unguresc) s'au înființat în cursul anului 1908, așa că activitatea lor nu putem să o apreciem.

Deși această grupare a despărțămintelor după activitatea ce o desfășură nu ne poate încânta, totuși avem în vedere împrejurările nefavorabile și lipsa unei conștiinți culturale a unei părți din cârmărea noastră, putem să fim mulțumiți că aproape jumătate dintre despărțăminte se străduiesc să-și implinească datoria față de cultura românească. — Dintre despărțămintele active amintim în special următoarele: Bistrița, Blaj, Brașov, Hațeg, Năsăud, Săliște și Sibiu. Merita laudă mai ales despărțământul Hațeg, care, în cursul anului 1908, a ținut 87 de prelegeri populare.

Activitatea cea mai însemnată a despărțămintelor a fost răspândirea culturii la sate, prin înființarea de agenturi, de biblioteci populare și prin aranjarea prelegerilor populare. Pe lângă această activitate, despre care se vorbește în altă parte, în iarna trecută s'au început și cursurile de analfașeți, în urma circularii comitetului central (v. »Transilvania«, 1908 p. 218). Aceste cursuri, ca ori-ce lucru nou, au întâmpinat o mulțime de greutăți. In multe comune țărani n'au voit să urmeze cursurile, așa că au trebuit să se sisteze; în unele despărțăminte (Beiuș, Brad, Orăștie și Vârșet) au fost oprite de autoritățile administrative. Totuși în 13 despărțăminte (Abrud-Câmpeni, Aiud, Teiuș, Bistrița, Blaj, Cluj, Halmagiu, Hida-Huedin, Miercurea, Murăș-Ujoara, Reghin, Sătmăroș-Ugocia, Sibiu și Șimleu) s'au ținut cursuri de analfașeți în 33 comune și s'au instruit cam 682 de analfașeți. Rezultatul, ca început, e destul de mulțumitor. Multe dintre despărțăminte au fixat și premii pentru aceste cursuri. Insuși comitetul a împărțit 5 premii de câte 50 de coroane (v. Transilvania 1909 p. 203.) învățătorilor cari au dovedit prin domniile directori ai despărțămintelor că au instruit mai mulți analfașeți.

Comitetul central, ca să înlesnească ținerea cursurilor de analfașeți, a publicat concurs, dând un premiu de 100 cor. pentru cel mai bun Abecedar pentru analfașeți. Dintre 12 lucrări intrate la concurs, două s'au găsit mai corăspunzătoare, cari s'au dat spre corectare autorilor. Unul dintre aceste Abecedare, după o nouă cenzurare, va fi premiat și publicat de »Asociațiunea«, iar autorul celuilalt, în caz când îl va tipări, va fi ajutat cu 100 cor. Abecedarul pentru analfașeți al »Asociațiunii« se va tipări încă în toamna acestui »n, ca la iarnă să poată fi întrebuințat din partea despărțămintelor.

(Va urma.)

Aeroplanul Vlaicu.

Brașov, 9 Oct. n. 1909.

Încă prin luna August auzisem, că un tânăr inginer român, cu numele Vlaicu, s'a construit cu mâna sa un aeroplan original, pe care îl încearcă în comuna sa

natală Binținț, din apropierea Orăștiei. — Știrile ce le aveam despre aceste încercări, erau atât de ciudate, încât cu toată dorința mea de a ști și pe un Român în rândul aviatorilor serioși, le-am primit cu rezerve, ba chiar cu nepăsarea obicinuită față de încercările unui Român de a concura pe un teren așa de ezotic cu succesele uimitoare ale unui Wright, Bleriot etc.

Mi-se spunea anume, că d-l Vlaicu singur și-a construit — din lemn și pânură — aeroplanul său, cu mijloacele cele mai ieftine, că e de o construcțiune cât se poate de simplă, și că în lipsă de motor, îl trăgeau de funie feciorii satului, iar el se ridica la 7 m. înălțime purtând cu sine pe distanță de circa 300 m. 2 persoane, una însăși inventatorul, iar a doua rând pe rând făcând satului, căci s-au făcut peste 100 de ascensiuni.

Eri, Vineri, în 25 Sept. v. mi-s-a dat ocaziunea a mă convinge, că știrile aflate n-au fost exagerate și că de fapt în persoana d-lui Aurel Vlaicu, inginer diplomat la München, avem a privi un temeinic cunoscător în ale mecanicii și mai presus de toate pe cel mai norocos experimenter român pe terenul aviațiunii.

Dânsul a adus cu sine la Brașov modelul Nr. 2 al aeroplanului d-sale și l-a dat în zbor în curtea gimnasticii liceului nostru în fața unui public destul de numărös.

Modelul are cam 1 m. lungime, e de forma unei libele, construit din lemn de brad, de gorun și din pânză.

Abstau aici dela descrierea minuțioasă a lui, notez numai, că are două elice, cârma e de o simplitate și practicitate convingătoare, și că la întreg aparatul sârmele, prin cari se fixează planul de arborele principal, au un rol de ordinea primă. Peste tot, aparatul la prima vedere te câștigă; atât e de delicat și simetric, încât și laicul primește impresiunea, că are în fața sa un instrument cu garanții serioase pentru cucerirea aerului. Motorul era substituit prin vreo 10 fire paralele de gumi (de circa 2 dm. lungime), cari sucite se întindeau și ofereau astfel prin elasticitatea lor puterea motorică îndeajuns pentru a menține modelul 6—8 secunde în zbor.

Modelul a făcut 10 ascenziuni, săvârșind diferite evoluțiuni după poziția dată de înainte a cârmei. De fiecare dată am admirat stabilitatea aparatului; el cădea fiecare dată lin, drept pe rotile sale chiar și dacă în ultimele momente planul avea înclinațiune destul de mare. Aceasta dovedește marea stabilitate a lui. Avantajele proiectatului monoplan ar fi: 1. simplitatea în construcțiune și material, deci ieftinătatea lui, 2. pondul lui mic, ca motor 80-90 kg. față de 250 kg. ale aeroplanului lui Bleriot, 3. cârma ușoară și foarte sensibilă, și 4. faptul că planul ne-având pânză dublă și având sârmele subțiri un rol covârșitor, întreg sistemul nu e prea rigid, ci de-o elasticitate potrivită față de impulsunile vântului. Din construcțiunea lui simplă urmează un alt avantaj însemnat, și anume, că e ușor de reparat, ceea ce ne-a și dovedit cazul de ieri. In cursul ascenziunii a 6-a, din cauza unei poziții prea piezișe a cârmei, aparatul se izbi în stâbor și își rupse arborele (osia) succinduse și mai multe sârme. Cu uimitoare ușurință și destoinicie D-l Vlaicu a reparat modelul în ½ oară dându-l apoi din nou de 4 ori în zbor.

Un al 3-lea model de dimensiuni duble e în construire. Iar îndată ce va sosi motorul comandat dela Paris (are 37 kg. greutate și 30 cai-vapori forță) d-l inginer Vlaicu va face prima ascenziune cu aeroplanul D-sale, pentru care îl dorim un succes, care să-l înalțe peste succesele realizate până acum, la care pare a fi îndreptățit și după cunoștințele vaste, dar îndeosebi după ingeniositatea dovedită la construirea modelului ce-a avut amabilitatea a ni-l prezinta.

A. Ciortea.

STIRILE ZILEI.

— 28 Septemvrie v.

Necrolog. Dr. Gheorghe Anca advoca a trecut la cele eterne Vineri în 8 Octomvrie st. n. la ceasul 3 din noapte, în vârstă de 39 ani. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată! Ana Dr. Anca, n-Stepan soție. Ionuț Anca și Ana Anca n-Nicola părinți.

După cum aflăm din »Tribuna« repausatul a lăsat toată averea sa de 40.000 Cor pentru scopuri culturale.

Încă un Român inventator de aeroplane. La expoziția de baloane și aeroplane, ce s'a deschis în Paris, la Grand-Palais, a

expus un model de aeroplan și mecanicul român din acel oraș d. Purcărean, și se speră să obțină un premiu mai frumos. Purcăreanu n-a scăpat nici el de marea mizerie națională, ce este pentru Români sărăcia. Pentru construirea aeroplanului său a trebuit să adune ferul din cuie și potcoave găsite pe drum.

Societatea de lectură »Ioan Popazu« din Caransebeș despărțământul teologic s'a constituit pe anul de activitate 1909/10 în ședința ținută la 19 Septembrie st. v. sub prezidiul Prea On. Domn Dr. Dimitrie Cioloca, profesor de teologie, în modul următor: Președinte: Dr. Dimitrie Cioloca, prof. de teol. Vicepreședinte: Ioan Iencea, teol. c. III. Secretar-notar: Iosif Pascu, teol. c. III. Cassar: Petru Florea, teol. c. II. Controlor: Teodor Petrică, teol. c. III. Bibliotecar: Coriolan Buracu, teol. c. II. Vicebibliotecar: Adrian Cioloca, teol. c. I.

Membrii în comisia literară: Ioan Boloșiu, teol. c. III, Aureliu Colojoara, teol. c. III, Ioan Gheția, teol. c. II, Valeriu Meda, teol. c. II, Ioan Alexandrescu, teol. c. I, și Mareș Humiția, teol. c. I.

Inaugurarea portului de la Constanța, reconstruit și întregit cu o mulțime de clădiri noi, între cari sunt câteva magazine uriașe, s-a făcut Sâmbătă, în prezența întregii familii regale și în mijlocul unei serii de serbări pompoase. Câteva trenuri speciale au transportat la Constanța publicul din toate părțile. Familia regală a intrat în oraș pe automobil, în mers de tot încet, aclamată mai calduros decât orișicând, pe toată calea până la palatul regal zidit de asemenea acum de nou. Instalațiile moderne de la port sunt opera inginerului Saligny, cel ce construisese și planul portului de la Cernavoda.

Digul despre Nord și Est al portului Constanța are azi o lungime de 1377 metri iar cel de sud o lungime de 1496 metri. Basiniul portului are o suprafață de patrusprezece hectare și este împărțit în basiniul vechiului port, basiniul ce-realelor basiniul cărbunilor și basiniul de petrol. Adâncimea portului este de 8 metri și 25 sub nivelul mării, afară de basiniul petrolului, care are o adâncime de 9 metri și 25. Platforma pentru descărcare și încărcarea vapoarelor are o suprafață de 24 hectare. Dela 1901, de când la Constanța au putut încărcă vapoarele mari, România exportă cereale tot anul. Aurul intră continuu în țară: de unde la 1900 stocul de aur al Băncii Naționale era de 40 de milioane, în 1908, a fost de 100 milioane. La 1900 exportul prin Constanța se ridica numai la 5 1/2 % din exportul total; azi, el seridică la 20%. Până azi Constanța a împus statului cheltueli de 60 milioane.

În cestiunea adunării recente de toamnă a comitatului Făgăraș primim dela părintele I. Fulicea din Șinca-veche următoarele rânduri: **Correspondentul »De pe Olt«** în »Rectificarea« publicată la știrile zilei din N-ro 206 nu se lasă de pulpana familiei Fulicea — să vede că o are la stomac — și astfel regret că trebuie să mă folosesc iară de ospitalitatea preșutului ziar »G. Tr.« și de paciența marelui public cetitor. În rectificarea sa d-l corespondent zice: »Nu părintele Ioan Fulicea din Șinca-veche, a rămas în sala de ședințe, ci un alt părinte, cu același nume din altă comună de pe Țara-Oltului«. D-apoi d-le corespondent, dacă n-ai fost și nu ești condus de intențiune rea, fi bun și indică comuna de unde e părintele cu același nume, care a rămas în sala de ședințe, căci eu deși eram aproape sigur, totuși am rășoit, dar înzădar șematismele și lista membrilor congregațiunei comitatense și nam aflat nici o persoană, care să poarte numele meu, să fie părinte, și peste toate și membru al congregațiunei! Tatăl meu? Dânsul ce e drept e părinte, e membru al congregațiunei, dar nu are și numele de botez al fel cu al meu și a eșit deodată cu mine din sala de ședințe. De ce nu declară categoric cine și de unde e acea uscătură mușcăită, precum spui? Nu lăsa lumea să suspicioneze pe unul sau altul și să poată zice: nu știm cine e uscătura mușcăită. Dar pe mușcăitul uscat îl știm!

Suspendarea apanajului prințului Arsen. Regele din Sărbia a întrerupt apanajul fratelui său Arsen, care se află la Paris. Cauza acestei măsuri e faptul că prințul Arsen nu și-a plătit o poliță în valoare de 500,000 coroane.

Din dragoste. »Berliner Tageblatt« anunță, că celebrul orator bisericesc, Pater Auracher, a părăsit ordinul Capucinilor și a renunțat definitiv la preoția catolică. Și-a aruncat hainele sacerdotale în Tibru și a fugit cu o femeie tinăra la Paris. În Bavaria și restul Germaniei catolice cazul acesta produce o consternațiune oribilă. Catolicii sunt disperăți.

În contra poliției secrete ruse. Reprezentantii diplomației ai Italiei, Franței, Belgiei, Angliei și Elveției, au comunicat guvernului rus, că guvernelor lor nu permit să se înființeze agenții ale poliției secrete ruse în statele respective. Totodată au comunicat, că poliștii secreți ruși vor fi expulzați.

Bombă infernală într'un pachet. D. Hammar, directorul »Uniunii pentru exportatiuni suedeze«, a primit la Stockholm prin poșta un pachet conținând o bombă. La desfacerea pachetului bomba a făcut exploziune smulgând degetul cel mare și cel arătător al d-lui Hammar și producându-i și alte răni. Bomba era înfășurată într'un ziar socialist numit »Brand«.

O catastrofă pe mare. Sâmbătă seara s'a întâmplat o teribilă catastrofă în portul Pola, unde intrase vaporul italian »Giovani Lucia« încărcat cu cărbuni din Fiume. Din cauze necunoscute, de-odată izbucni foc pe vapor și matrozii au fost nevoiți să se arunce în mare. În interiorul vaporului se auzeau necontenite exploziuni de gaze. În fine sosisă în ajutor pompierii. Pe la miezul nopții sosi un torpilor, care bombardă și înecă vaporul italian.

Mulțămite. Tuturor corporațiilor și particularilor, cari cu ocazia trecerii la cele eterne a preaiubitului meu soț **Ciril Deac**, vicar al Năsăudului, au luat parte la nemărginita mea durere exprimându-și condolențele în persoană, prin telegrame, sau depunând coroane pe sicriul scumpului defunct și au binevoit a-l însoți pe calea cea din urmă, le exprim în chipul acesta sincerele mele mulțămite. **Năsăud**, la 10 Oct. 1909. **Văd. Rafila Deac.**

Med. univ. Dr. Enea Nicola ne înștiințează stabilirea sa ca medic balnear la Karlsbad, »Feigenbaum« vis-a-vis de Mühlbrunn. Ord. 7—9 și 3—5.

LITERE ȘI ARTE.

Arta, morala și cultura.

De prof. univ. I. Volkelt (Lipsca).

Traducere autorizată de

Horia Petra-Petrescu.

(Urmare.)

IV.

Ce urmează, în caz că cele spuse până acum sunt corecte, din legătura între artă și morală, după cum am tractat-o eu? Vreau să scot la iveală numai două consecvențe.

Mai întâiu este imposibil pentru oricare artist, care ia parte simțind serios și având tendințe serioase pentru mersul dezvoltării morale a omenimei, să se lase înfuițat în opera sa de intenția de a aduce în cetitor impresia lăcomiei, de a-l predispuce pentru fapte animalice și de a-l irita brutal. Producte, cari conțin astfel de scopuri, arătate pe sub ascuns sau la lumina zilei, nu numai că păcătuiesc împotriva moralei, ci se eschid și în privința aceasta din domeniul artei. Ezistă o mulțime de poeți moderni talentați, în a căror concepție de viață stă la loc de frunte părerea, că contactul cu prostituatetele sau cu femeile adultere e lucrul principal în viața unui bărbat, că iubirea de prostituate și adulterul aduce experiențele cele mai bogate și mai delicioase ale vieții pentru un bărbat, că viața din tine-

rețe nu se poate închipui fără de dreptul sacrosanct la desfrânare și că abia poate să existe ceva mai important pe întinsul lumii decât prostituata sau femeia adulteră. Și nu se dau înapoi — de sine înțelese — în operele lor, să nu propage această adâncă filosofie de viață, nu se codesc să-și pună talentul lor în serviciul lăptirei acestei concepții mănjite a vieții. Ai foarte des impresia, că pretenziunea de a fi adus pe hârtie viața, așa, cum este ea într'adevăr, se bazează mai cu seamă pe experiențele câștigate de tinărul bard-craidon în birt, în cafenea, în cabaret și în alte locale, și mai murdare.

Sunt o mulțime de opere de artă, în cari se descriu tablouri grozave de desfrânare și erupții de plăceri senzuale, cari, pe lângă toate astea, nu se țin de această categorie urâtă, scârboasă. În multe opere de artă se petrece o îmbătare de plăceri senzuale, în legătură cu impresii înălțătoare de momente mari și îndrăznețe, de cari este cuprins sufletul înflăcărat al poetului. Așa este în »Antologia« lui Schiller, așa în »Simsone Grisaldo« de Klinger, așa în zilele noastre la d'Annunzio sau în romanul ditirambic »Ingeborg« de Kellermann, așa e și în tablourile de desfrâu din »Noaptea Walpurgiei« de Goethe sau — în general — în poeziile referitoare la Faust. Într'alte locuri e lupta dureroasă a unui geniu cu sufletul sfâșiat, (ca la Byron) sau naivitatea luminoasă, plină de soare, a unui spirit sănătos trupește și sufletește, (ca în »Elegiile romane« ale lui Goethe) sau simțământul de sănătate, exuberant și plin de puteri vii de viață, ale unui om în dimensiuni colosale (ca la Rabelais), sau fanatismul adevărului, un fanatism, care nu se poate țărături prin nimic (ca la Zola), sau umorul genial, care îndrăznește totul și care nimicește ori ce fabulă (ca la Aristophan) — toate acestea contribuie ca să stea cât mai departe orice tendință de a trage în noroiu și de a pângări starea sufletească cu descrierea desfrânilor. Ceeace vreau să combat aici, este numai opera acelor artiști, cari e vădit că-și fac o plăcere dintr'aceea, că trag pe cetitor sau pe un spectator în domeniile joase ale poftelor genitale. Lucrul acesta poate să se facă foarte cu spirit și foarte politic, ca în »Ars amatoria« a lui Ovid, spre pildă. În cazul acesta va trebui să judeci astfel: opera are, nu-i vorbă, într'unele cazuri calități artistice; în urma acestora însă nu este îndreptățită pe deplin, ba, dimpotrivă, fiindcă are tendința de a aduce pe cetitor în escitare senzuală, cade afară de sfera de competență a artei, în tocmai ca o operă, care are acelaș scop, dar se folosește de mijloace bătărane și triviale.

(Va urma.)

ULTIME ȘTIRI.

Viena, 11 Oct. »Reichspost« publică un articol cu privire la chestia memoriului moderaților, prin care face cunoscut, că Dr. Emil Babeș a trimis o scrisoare suspunitului ziar, în care desminte știrea publicată de unele ziare, cumcă dânsul ar fi făcut proces ziarului »Reichspost«. Dr. Emil Babeș face cunoscut mai departe prin aceea scrisoare, că nu a luat parte la redactarea acelu memoriu.

București, 11 Oct. Comitetul central al Ligii culturale în ședința sa de ieri a hotărât următoarele: 1) Publicarea în limba franceză a unui memoriu asupra proceselor de presă ale Românilor din Ungaria, redactat de d-l profesor N. Iorga. 2) Intemeierea unei burse de 1200 lei anual în amintirea marelui arhieru Andrei Șaguna. Această bursă se va da prin concurs unui absolvent de seminaru de peste hotară fără deosebire de confesiune, pentru complectarea studiilor în străinătate și 3) Comemorarea centenarului nașterii lui Andrei Șaguna printr-un parastas și o serbare la Atena în ziua de 4 Octomvrie ora 4 p. m

Moscva, 11 Oct. Marele scriitor rus Tolstoi a fost zilele acestea obiectul unei manifestațiuni de simpatie cum n-a mai avut până acum nici un scriitor rus. Deabia a aflat publicul despre sosirea lui Tolstoi la Moscva și s-a strâns într-un număr de câteva mii în fața locuinței bătrânului scriitor. Celebrul scriitor mergând la gară, mulțimea s-a luat după trăsura lui astfel că deabia a putut să înainteze. Tot peronul și locurile pe linii au fost ocupate de un public extrem de numeros compus din toate straturile societăței, artiști, intelectuali și lucrători. Uralele nu mai conțineau. Tolstoi s-a putut cu greu urca în vagon din cauza extraordinarei mulțimi. Se auzeau strigăte din toate părțile: »Să-ți dea D-zeu să trăiești 100 de ani!« »Trăește și lucrează pentru binele nostru!« »La revedere, revino«. Tolstoi avea ochii în lacrimi și emoționat a mulțumit publicului.

Melilla, 11 Oct. Șefii triburilor din Nador au înștiințat autoritățile militare spaniole de hotărârea lor de a se supune fără nici o condiție.

Petersburg, 11 Octomvrie. Se dă ca sigur, că Țarul Nicolae va pleca spre Italia în ziua de 19 curent prin Odessa-Alexandrow - Posen-München. Ministrul de externe al Rusiei Isvolski ar însoți pe Țarul.

Bibliografie.

Bucolicele și Georgicele lui Vergiliu traduse de cunoscutul și apreciatul scriitor și profesor pensionar M. **Strajanu**. Bucuresoi I. V. Socecu. Se pot procura prin librăria A. **Mureșianu**. Prețul cor. 2.60 plus 10 fil. porto.

Traducerea e făcută de un bărbat competent, din cuvint în cuvint și e însoțită de analiza tuturor cuvintelor cuprinse în textul latin. Elevii gimnasialii, cari au fost nevoiți până acuma a utiliza traduceri streine, de sigur se vor bucura de această carte.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**

Râm.

Redactor respons.: **Victor Branice.**

O răceală.

deschide în cele mai multe casuri ușa și altor multe boale serioase,

Emulsiunea lui Scott

însă de multe ori împiedecă cu mult succes dezvoltarea mai departe a acestor boale. Curățenia părților ei constitutive, faptul că e ușor de mistuit cât și puterea ei de nutrire a câștigat Emulsiunea lui Scott un bun renume între medici, moașe, părinți și pacienți, ca cel mai bun mijloc pentru tot felul de boale de piept și grumaz. Emulsiunea lui SCOTT este recunoscută în tot locul ca cea mai bună emulsiune. 3.



Veritabilă numai cu marca — pescarul — ca semn de garanție a procedurii lui Scott.

Prețul unei sticle originale 2 coroane 50 bani Se capătă în toate farmaciile.

Aducem la cunoștința On. public, că prețul apelor minerale și igienice din depositul nostru din Strada Gărei Nr. 25 pe lângă schimbul mediat al sticlelor este următorul:

Gloria	1 litru 10 fl.	1/2 litru	5 fl.
Borpatak	" 12 "	" "	" "
Mafild	" 16 "	" "	" "
Borhegy	" 10 "	" "	" "
B-ross	" 12 "	" "	" "
Előp-tak	" 16 "	" "	" "

Fehérkö	" 16 "	" "	" "
Felsőrákos Mária	" 16 "	" "	" "
Kászón Salutáris	1 litru 16 fl.	1/2 litru	14 fl.
Horgász	" 16 "	" "	" "
Repáti	" 16 "	" "	" "

Borszék	" 28 "	" "	" "
Sztojka	" 28 "	" "	" "
Boholt	" 26 "	" "	" "
Hargitta	" 26 "	" "	" "
Székely-Selters	" 26 "	" "	" "

La cumpărare de 25 sticle liferăm Borvizari acasă. — Apelăm la sprijinul On. public

Societatea pe acții a exploatării și exportului apelor minerale.

Telefon Nr. 361.

(479,106—150)

Dela librăria „GAZETEI” Braşov se pot procura următoarele cărţi

(La cărţile aici înscrise este a se mai adauge pe lângă portul postal arătat, încă 25 bani pentru recomandaţie.)

Scritorii, cetitorii şi criticii de N. Rădulescu-Niger 50 b. plus 5 b. porto.

Lira Slonului sau cântarea sărbătorilor de Aron Boca Velohereanu 50 b. plus 10 b. porto.

Bocete adecă Cântării la morţi, adunate de I. Pop-Regelanul. Preţul 80 bani. (+ 10 b. p.)

Umbre şi lumini poezii de Em. Părdăanu, cor. 2-50 (porto 20 b.)

Cu vârful penei, scrieri satirico-humoristice de Antoniu Pop 1 Cor. plus 10 b. porto.

Asupra situaţiunii, articoli şi foişoare de Iónă A. Lăpedat. Preţ. 40 b. pl. 10 b. porto)

Influinţa francesă în România de A. Xenopol profesor la universitatea din Iaşi. Cu 50 b. + 5 b. porto.

Teoria dramei cu un tractat introductiv despre frumos şi artă de prof. Dr. Iosif Blaga. Preţul corone 3.60 (plus 30 b. porto.)

„Despre cel dintâiu ajutor la vătămări ale ochilor” de Dr. Ioan Popp, medic colonel, şi r. Această broşură conţine pe 36 pagini sfaturile cele mai bune, cum se procedă şi ce măsuri grabnice să se ia în casurile de vătămări ale ochilor, o cărţioică, care n’ar trebui să lipsescă din nicio familie.

A mai apărut tot din pēna medicului colonel Dr. Popp instructiva broşură **„Combaterea Malariei”** şi va apare în curând în broşură şi tractatul foarte interesant şi folositor **„Despre tutun”**, o schiţă istorică-igienică.

Amintiri din Grecia de Teodor Bulc; preţul cor. 1.20 (plus 10 b. porto).

Manual catehetic pentru primii anşcolastici, ca îndreptar pentru cateheţi, învăţători şi părinţi, prelucrat de **Basilin Rafiu**, profesor la seminarul din Blăşiu. Preţul 80 b. (cu posta 90 b.)

Schiţe din Italia de Teodor Bulc preţul 2 cor. (+ 20 b. porto).

Oral general pentru şcoala română cu 6 clase şi cu un singur învăţător de Georgiu Magyar. Preţul 80 b. (+ 10 b. p.)

Pomul de Crăciun. Ioănă familiară într’un act. Localizată din nemţeşte de Moşul. — Tipografia A. Mureşan Pag. 45 Preţul 40 bani.

„Novele” de Vasilie Ranta Buticescu. Broşura are 286 pagini şi conţine istorioare frumoase scrise, într’un limbaj viu plăcut. Preţul ei e 1 cor. 60 bani plus 20 bani porto.

Poesii de Vasile Ranta Buticescu, Ediţiunea „Amicului Familiei”. Preţul 1 cor. 20 b. plus 10 b. porto.

Versuri de dor, adunate din poezii române de A. Preţul 50 bani (+ 5 b. porto.)

Cartea ilustrată pentru copii şi copile de George Simu. Această broşură conţine poezii istorice şi morale spre escitarea gustului de cetit la copii. Preţul 50 bani + 5 b. porto.)

„Pe pragul mormântului” de preotul G. Simu, conţine versuri funebrele pentru popor şi pentru inteligenţi. Pr. 50 bani (+ 6 b. porto).

Juvenilia, proză şi versuri, de Sextii Pascariu. Preţul cor. 1.60, pl. 20 b. portol

Opiniunea publică, conferenţa ținută a Atheneul român de C. Dissescu la 27 Februarie 1885, preţul 50 b. plus porto 5 bani.

Nu mă uita! Colecţiune de versuri pentru ocaziuni funebre. Aranjată prin N. F. Negruşiu. Ediţ. IV. Preţul 50 bani. + 5 b. p.)

Pribeag, ediţia I-a de Ioan Iosif Scopul Preţ. cor. 1. 50 b. pl. 10 b. porto.

Poesii de Al. A. Macedonski. Preţ. 3 cor. pl. 20 b. porto.

„Ris şi plâns”, schiţe umoristice şi nuvele de Vasile Pop, preţul 1.50 corone plus 20 bani porto.

„Neamul românesc din Ardeal şi Tergururcă” de Iorga. Vol. 1. Cor. 2-50 (plus 10 bani porto).

„Neamul românesc în Ardeal şi Ţara unгурurcă” de Iorga. Vol. II. Preţul cor. 3-50, plus 20 bani porto.

Din **„Biblioteca Minervei”** (cea nouă), au apărut pana acuma (preţul unui număr 10 bani) 9 numeri ş. a.:

Nr. 1: cuprinde „Duduia Margareta, de Sadoveanu.

Nr. 2: „Governatorul” de Sandu-Aldea Nr. 3: „Nuvele” de Andreiew, trad. de Sandu-Aldea.

Nr. 4: „Carmen”, povestire de Prosper Mérimée, trad. de E. Baltag.
Nr. 5: „Proza Literară” de Eminescu.
Nr. 6: „Poezii Postume” de Robeanu cu o prefaţă de Iorga.
Nr. 7: „Soritori din moara mea”, după Daudet, de Păndelea.
Nr. 8: „Istoria vieţii mele” de Várnay.
Nr. 9: „Spiru Calin”, de Slavici.

De vânzare

O casă cu curte mare, în curmătură Nr. 97/A., Braşov, este de vânzare din mână liberă. Acomodată pentru zidire de vilă. Informaţii se pot lua dela **NICOLAE VOICU**, Braşovul vechiu, Strada Crucii Nr. 20.

Original Victoria, Köhler, Afrana, Wittina, Gritzner,

sunt maşini de cusut de cea mai bună calitate.

Fabricate de clasa primă în ce priveşte aranjamentul şi executarea lucrărilor.

Reprezentante de MICHAEL MOOSER, Braşov, Strada Porţii Nr. 39, mare atelier mecanic de reparaturi. Maşine de scris şi Gramfoane se reparaază.

(715,6—50.)

SĂNĂTATEA

este cea mai scumpă binefacere pentru Dame, se poate conserva şi cultiva folosind

CORSET GRADEFRONT

care este comod şi modern.

se capătă după măsură sau gata numai în **MAGAZINUL**

Mme B. GOLDSTEIN, Confectionare de corsete specialitate **BRAŞOV**, Strada Vămei Nr. 21.

Cursul la bursa din Viena

Din 10 Octomvrie n. 1909.

Renta ung. de aur 4%	113 05
Renta de corone ung. 4%	91.85
Impr. câ. ter. ung. în aur 3 1/2%	82 20
Impr. câil. fer. ung. în argint 4%	92 —
Bonuri rurale croate-slavone	94. —
Impr. ung. cu premii	2 0.50
Losuri pentru reg. Tisei şi Seghedin	145. —
Renta de hârtie austr. 4 1/10	95. —
Renta de argint austr. 4 2/10	94.95
Renta de aur austr. 4%	116 60
Renta de corone austr. 4%	94.90
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	84.31
Losuri din 1860	164.25
Acţiil de-ale Băncii ung. de credit	1772. —
Acţiil de-ale Băncii austr. de credit	765. —
Acţiil de-ale Băncii austro-ung.	662 25
Napoleondori.	19.12
Mărci imperiale germane	117.57
London vista	239 92
Paris vista.	95 45
Neto italiene.	94 95

Cursul pieţei Braşov.

Din 11 Octomvrie n. 1909.

Banote rom. Cump.	19.98	Vënd.	19.04
Argint român	18 80	"	19. —
Lire turcesci	21.50	"	21.60
Scris. fonc. Albine 5%	100. —	"	101. —
Ruble Rusesci	253.75	"	256. —
Gapoleondori.	19 04	"	19.12
Nalbeni	11.20	"	11 40
Mărci germane	117. —	"	117.50

Ajutor de notar.

Pentru cancelaria notarială din Zalatzna am lipsă de un ajutor de notar. Se recere să ştie perfect limba maghiară şi română; să se priceapă la agendele notariale. Cei cu diplomă de notar vor fi preferiţi. Condiţiuni favorabile. Cei-ce reflectează să se adreseze la subscrisul.

Iuliu V. Albini, (739,2—3.) notar.

In- dispensabil pentru **DAME**

Cel mai bun cosmetic

Crema MARGIT a lui Földe's

depărtează după câte va zile pistrii, pete de ficat, sgrăbunţe şi a te necurăţenii de piele. Netezeşte încreţiturile şi face obrazul alb, fresc şi juvenil. Preţul unui borcan mic 1 cor., mare 2 cor.

ARTICOLE SPECIALE de TOALETĂ: Pudra Margit 1 cor. 20 b., Săpun Margit 70 b.; Pasta de dinţi Margit 1 cor.; Apă de obraz Margit 1 coroaună. — Trimite cu rambursă sau primind preţul. Producentul: **CLEMENS v. FÖLDES**, farmacist în ARAD.

Se capătă în toate farmaciile.

Depositar principal în Braşov: Julius Hornung, Emil Jekeliu
Fr. Kelemen, V. Klein, B. Kugler, Lang & Theil.
drogerie; E. Neustädter, H. Oberth, V. Roth,
Fr. Steiner, Tentsch & Partier, drogerie. Sighişoara: A. V. Lingner, farmacie.

Ape inerale de celebritate universală din Isvörole

VICHY

Proprietatea statului francez.

A nu neglija nici odată a consulta medicul, care apa să se folosescă din cele trei isvöre

Célestins. Grand-Grille. Hôpital.

Se capătă în toate prăvăliile de ape minerale şi la farmacii.

20—7.298. B.

Cărămizi şi țigle

se află în magazinul nostru din **Bistrița**, plața callor Nr. 9, cu următoarele prețuri:

o mie de cărămizi { în magazin . . . 28 C.
 în wagon la gara din Bistrița . . . 34 C.

o mii de țigle (șirepuri) { în magazin . . . 15 C.
 în wagon la gara din Bistrița . . . 16 C. 40 f.

Cărămizile și țiglele (șirepuri) sunt de calitate superioară, lucrate și arse foarte bine, din vestitul lut mălos ce se află în Bistrița.

Comandele cu calea ferată se efectuează prompt. Prețul se rambursează, dacă nu se statoresc altecum condițiile de livrare.

Probe la cerere se trimite.

Societatea acționară de cărămidărie în Bistrița (Beszterceze). (708,12—20.)

ANUNCIURI (insertiuni și recl.)

sunt a se adresa subscrisorului administrațiunii. În cazul publicării unui anouciu mai mult se odată se face scădământ, care creșce cu cât publicarea se face mai de multe-ori.

Administr. „Gazetei Trans.”

TIPOGRAFIA A. Mureșianu

Braşov, Tergul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provădut cu cele mai bune mijloce tehnice şi fiind bine asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în poziţiune de a pute eșecuta ori-ce comande cu promptitudine şi acurateţă, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE IN AUR, ARGINT ŞI COLORI.

CĂRŢI DE ŞCIINŢĂ, LITERATURĂ ŞI DIDACTICE

STATUTE.

FOI PERIODICE.

BILETE DE VISITĂ DIFERITE FORMATE.

PROGRAME ELEGANTE.

BILETE DE LOGODNĂ ŞI DE NUNŢĂ DUPĂ DORINŢĂ ŞI ÎN COLORI.

ANUNŢURI.

REGISTRE ŞI IMPRIMATE pentru toate speciile de serviciuri.

BILANŢURI.

Compturi, Adrese, Circulare, Scrisori.

Cuverte, în toată mărimca.

TARIFE COMERCIALE, INDUSTRIALE, de HOTELURI ŞI RESTAURANTE.

PREŢURI-CURENTE ŞI DIVERSE

BILETE DE INMORMENTARI.

Comandele eventuale se primesc în biurolul tipografiei, Braşov Tergul Inului Nr. 30, în etagiul, înderept în curte. — Preţurile moderate. — Comandele din afară rugăm a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Braşov.